ALIM-SATIM ÖZEL YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı; İzmir Ticaret Borsası'nda uygulanacak alım satım işlemlerinin nasıl yapılacağı, alım satım usulleri, çeşitleri ve şekillerini, alıcı ve satıcının teslim, tesellüm ve tediye bakımından yükümlülüklerini, muamele ve işlemlerin nihayetlendirme şartlarını, fiyat tespiti ve ilanı sürecini düzenlemektir.

Kapsam ve Dayanak

Madde 2- Bu Yönetmelik; taraf olarak İzmir Ticaret Borsası'nı, Borsa üyelerini ve Borsada işlem gerçekleştiren diğer gerçek ve tüzel kişileri kapsamaktadır. Bu Yönetmelik; 18.05.2004 tarihli ve 5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 48'inci maddesinin 1'inci fıkrasına dayanılarak hazırlanmıştır. Ticaret Bakanlığı tarafından yayınlanan, Borsa Muamelat Yönetmeliği, Ticaret Borsalarına Tabi Maddeler ve Bu Maddelerin Alım veya Satımlarının Tescili Hakkında Yönetmelik, Ticaret Borsalarında Alım Satım Yapan Aracılar Hakkında Yönetmelik ve Ticaret Borsaları ile Ürün İhtisas Borsalarında Alivre ve Vadeli Alım Satım Yönetmeliği'nin ayrılmaz bir parçasıdır. Bu yönetmelikte düzenlenmeyen hususlar için ilgili diğer kanun ve mevzuat hükümleri geçerlidir.

Tanımlar

Madde 3- Bu yönetmelikte geçen terimlerin tanımları aşağıdaki şekildedir;

Kanun	5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununu
Bakanlık	Ticaret Bakanlığı'nı
Birlik	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğini
Borsa	İzmir Ticaret Borsası'nı
Meclis	İzmir Ticaret Borsası Meclisi'ni
Yönetim Kurulu	İzmir Ticaret Borsası Yönetim Kurulu'nu
Üye	İzmir Ticaret Borsası üyelerini
Aracı	5174 Sayılı Kanun'un 47'nci maddesinde tanımlanan ve Ticaret Borsalarında Alım Satım Yapan Aracılar Hakkında Yönetmelik kapsamında faaliyet gösteren borsa komisyoncusu, borsa ajanı ve borsa simsarı olarak borsada işlem yapan gerçek ve tüzel kişileri
Personel	İzmir Ticaret Borsası personelini
Korbey	pamuk alım satımlarının yapıldığı, üye (tüccar, komisyoncu, ajan, simsar, üretici) ve görevlilerin oturduğu, amfi şeklinde kurulmuş yuvarlak yeri
Anule	Tescil edilmiş olan alım satımların tarafların yazılı başvurusu ile geçersiz kılınmasını,
Alivre	İleri bir tarihte teslim edilmek üzere, önceden yapılan satışlardır. Satıcı belli bir tarihte ve kararlaştırılmış fiyatla malın teslimini taahhüt eder.
Muamele veya İşlem	Borsaya tabi bir maddenin tespit edilmiş bir miktarı veya fazlası üzerinden yapılan alım veya satımlardır.
İşlem Tahtası	Borsa işlem salonlarında gerçekleşen işlemlerin yazıldığı bilgisayar destekli tablolardır.

İKİNCİ BÖLÜM

Borsa İşlemleri

Borsaya tabi maddeler ve en az miktarlar

Madde 4- 5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 45'inci maddesi gereği hangi malların borsada alım ve satımının zorunlu olduğu ve bunların en az miktarları, Borsa meclisinin teklifi ve Birliğin uygun görüşü üzerine Bakanlıkça belirlenir ve Borsa tarafından yerinde ilan olunur.

Borsa muamelesi, Borsaya tabi bir maddenin tespit edilmiş bir miktarı veya fazlası üzerinden yapılan alım veya satımlardır. Borsa muamelelerine ve tescile esas olan ve her madde ve borsaya göre değişen bu miktara, "Borsa muamelelerinde en az miktar" denir.

En az miktarlar, Borsaların bulunduğu yerdeki mahalli piyasa teamüllerinde toptan sayılan miktarlar esas tutularak belirlenir.

Borsa yeri

Madde 5- 5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 45'inci maddesi ve Ticaret Borsalarına Tabi Maddeler ve Bu Maddelerin Alım veya Satımlarının Tescili Hakkında Yönetmelik kapsamında, Borsa yeri; borsaya tabi maddelerin biri veya birkaçı yahut tümünün alım satımlarının yapılması için yönetim kurulu kararıyla borsanın merkez veya şube binası içinde veya dışında belirlenen satış salonu, pazar yeri veya özel alım satım yeridir. Borsaca organize edilen borsaya tabi maddelerin alım satımının gerçekleştirildiği elektronik ortamlar da borsa yeri sayılır.

Borsa yerinde yapılan muamelelere "Borsa içi muamele", borsanın çalışma alanı içinde olmakla beraber, borsa dışında yapılan muamelelere "Borsa dışı muamele" denir.

Borsa çalışma alanı içinde borsaya tabi maddelerin en az miktarlarının üzerinde kalan miktarlarının alım ve satımının, belirlenen borsa yerinin dışında yapılması yasaktır. Bu maddelerin, en geç muamelenin yapıldığı günü takip eden otuz gün içinde borsaya tescil ettirilmesi şartı ile borsa yerinin dışında alınıp satılmasına Meclisçe önceden karar verilebilir.

Meclis kararı olmaması durumunda, borsa kotasyonunda yer alan maddelerden pamuk çekirdeği, kuru üzüm (her nevi) ve pamuğun (mahlıç) borsa binasında bulunan işlem salonlarında alım ve satımı zorunludur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Borsa İşlemlerinin Tescili

Tescil

Madde 6- 5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 45'inci maddesi ve Ticaret Borsalarına Tabi Maddeler ve Bu Maddelerin Alım veya Satımlarının Tescili Hakkında Yönetmelik kapsamında Borsaya tabi maddelerin en az miktarları üzerinde yapılan alım satım muamelelerinin tescili zorunludur. Elektronik ticaret yoluyla yapılan satışlar da bu madde kapsamındadır. Borsa yerinde yapılan ve nihayetlenen işlemler aynı gün içinde, borsa yeri dışında nihayetlenen işlemler en geç muamelenin yapıldığı günü takip eden otuz gün içinde tescil ettirilir.

Üyelerin iradesi dışında meydana gelen ve Meclisçe kabul edilen mücbir sebepler dışında, belirtilen sürelerde tescil zorunluluğunun yerine getirilmemesi halinde, tescil ücreti yüzde elli fazlasıyla tahsil olunur. Ayrıca, süresinde ödenmeyen tescil ücretine 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca günlük gecikme zammı tahakkuk ettirilir.

Tescil işlemleri, Kanun ve Ticaret Borsalarına Tabi Maddeler ve Bu Maddelerin Alım veya Satımlarının Tescili Hakkında Yönetmelik hükümleri doğrultusunda yerine getirilir. Borsaya tabi olmamakla birlikte yeterli arz ve talebi bulunan, misli nitelikte tarımsal ürünlerin alım satım işlemleri, alıcı ve satıcının talebine bağlı olarak tescil edilebilir.

Borsaya tabi maddelerle ilgili alivre ve vadeli alım satım işlemlerine ilişkin borsaca hazırlanacak tip sözleşmeler İzmir Ticaret Borsası'nda tescil ettirilir. Bu tür tescil işlemleri, Ticaret Borsaları ile Ürün İhtisas Borsalarında Alivre ve Vadeli Alım Satım Yönetmeliği ile Ticaret Borsalarına Tabi Maddeler ve Bu Maddelerin Alım veya Satımlarının Tescili Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun olarak yürütülür.

Tescil yükümlülüğünün yerine getirilmesi

Madde 7- Alıcı ve satıcının İzmir Ticaret Borsası'nın çalışma alanı içinde bulunmaları halinde, işlem İzmir Ticaret Borsası örf ve adetlerine göre satıcı tarafından borsaya tescil ettirilir ve tescil ücreti ödenir. Tescil ile yükümlü olan tarafın yokluğu halinde, diğer taraf tescili yaptırmak ve ücretini ödemekle yükümlüdür.

Diğer koşullarda gerçekleşen alım satım işlemlerine ilişkin tescil yükümlülüğü, Kanunun 46'ıncı maddesi ile Ticaret Borsalarına Tabi Maddeler ve Bu Maddelerin Alım veya Satımlarının Tescili Hakkında Yönetmeliğin 10'ncu maddesinde yer alan hükümler doğrultusunda yerine getirilir.

Borsa fiyatlarının tespit ve ilanı

Madde 8-5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kanunu ve Borsa Muamelat Yönetmeliği gereği İzmir Ticaret Borsası ve ofislerinde işlem gören maddelerin fiyatları her gün tespit ve ilan edilir.

Fiyatların tespit ve ilanı ile ilgili yetki ve sorumluluk Borsa Yönetim Kurulunun uhdesinde bulunmaktadır.

a-Tescil ile Fiyat İlanı

Salon işlemi olmayan ürünlerin fiyat ilanı Borsaca tescil edilen alım-satım beyannameleri esas alınarak tescil bültenleri ile yapılmaktadır. Tescillere ait beyannamelerin ürün ağacına göre yapılan sınıflandırmaları çerçevesinde fiyat tespitleri yapılarak tarih ve sayı verilerek tanımlanan bültenler ile günlük periyotlarda ilan edilir. Bültenlerin hazırlanış şekli ve usullerinde Ticaret Borsaları Muamelat Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

b-Referans Fiyatları İlanı

Borsa yerinde olan ancak salon işlemi olmayan bazı ürünler için referans fiyat ilanı yapılabilir. Bu ürünlerin hangi ürünler olacağı ve **"Referans Fiyat Tespit Heyeti"** üyeleri Borsa Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. Referans Fiyat Tespit Heyeti tarafından tespit edilen fiyatlar "**Referans Fiyatları"** olarak tanımlanır. Bu fiyatların tespit şekli Yönetim Kurulu onayı ile prosedürlerle belirlenir.

Referans Fiyat İlanında, fiyatların belirlenme periyodu, ürün tipleri, ürünlere ait fiyat bilgileri ve belirlenen fiyatlar ilgili açıklamalara yer verilir. Referans Fiyatları Listesi, referans fiyatlarını tespit eden yönetim kurulu veya yönetim kurulunca belirlenmiş üyelerden oluşan "Referans Fiyatları Tespit Heyeti' tarafından imzalanır.

c-Salon Referans Fiyatları İlanı

Borsa işlem salonlarında seanslar kapsamında, prensip olarak taraflarca mutabakata varılan ancak henüz sonuçlanmamış (ön işlem) ve tescile intikal etmemiş alım satım işlemlerine dayanan ve Referans Fiyat niteliği taşıyan fiyatlar "**Salon Referans Fiyatları"** olarak tanımlanır. Borsa salonlarında işlem gören ve seans süresince oluşan fiyatlar, "**Salon Referans Fiyatları"** olarak belirlenir. Bu fiyatların tespit ve ilanının nasıl yapılacağı Yönetim Kurulu yetkisinde olup, aşağıda belirtilen temel esaslara göre gerçekleşir. Detay hususlar ise Yönetim Kurulu onayı ile yürürlüğe giren prosedürlerle belirlenir.

Bu ilanda piyasanın durumunu gösteren tanımlar, satışlara ait miktar, ürün tipleri ve fiyatlarına yer verilir. Fiyatların hangi gün ve saat aralığındaki işlemlere ait olduğu ilanda yer almalıdır. Bu listedeki fiyatlar, salonda gerçekleşen ve bu saatler arasında seanslarda işlem tahtasına yazılan işlemleri kapsar. Salon Referans Fiyatlarının hangi saatler arasındaki işlemlere ait olduğu fiyat listesinde belirtilir.

Bu listeye, belirtilen saatlerden önce ve sonra gerçekleşen alım satım işlemlerine ait fiyatlar dahil edilemez. Salon Referans Fiyatları Listesi, referans fiyatlarını tespit eden yönetim kurulu veya yönetim kurulunca belirlenmiş üyelerden oluşan "Salon Referans Fiyatları Tespit Heyeti' tarafından imzalanır.

d-Alıcı ve Satıcı Teklif Fiyatları (İsmen Fiyatlar)

Referans Fiyatları ve Salon Referans Fiyatları gerçekçi olmalı ve somut işlemlere dayanmalıdır. Ancak, Borsada belli tip ürünlerde alım ve satım olmadığı günlerde, sadece ilgililere ve kamuoyuna bir fikir vermek amacıyla, alıcının almaya, satıcının satmaya hazır olduğu ve tarafların şifahi beyanlarına dayanan fiyatlara "Alıcı Teklifi" ve "Satıcı Teklifi" ibareleri altında yer verilebilir. Bu şekilde bir ilan yapılabilmesi için Yönetim Kurulu kararı gerekir. Fiyat bülteninde, Alıcı ve Satıcı Teklifi ibaresi kullanılarak verilen fiyatlar, gerçekleşen bir işleme dayanmadığı için, fiyat kesimlerinde kullanılmaması tavsiye edilir.

Borsada işlemlerin olmadığı günlerde, alıcının almaya, satıcının satmaya hazır olmaması ve tarafların hiçbir şekilde şifahi beyanda bulunmaması durumunda piyasa hanesine "Muamelesiz", fiyat tablosuna da "Fiyat Tespit Edilememiştir." ifadesi yazılır.

Borsada işlemlerin olmadığı günlerde, ancak bazı ürün tiplerinde alıcının almaya, satıcının satmaya hazır olması durumunda piyasa hanesine "Muamelesiz", fiyat tablosuna da ilgili ürünlerde "Alıcı Teklifi ve "Satıcı Teklifi" haneleri heyet tarafından doldurulur.

İşlem salonlarında yapılan bazı işlemlerde oluşan fiyatların seviye itibariyle günceli yansıtmaması, ürün tipinin tanımlı tiplerin dışında olması, ödeme ve teslim şartlarında farklılıklar olması durumlarında, bu işlemler "özel nitelikli işlem" olarak değerlendirebilir. Heyet, bu "özel nitelikli işlemler'' dışındaki işlemleri dikkate alarak salon referans fiyatlarını tespit eder. Özel nitelikli işlemler, işlem listesinde açıklama hanesinde "ÖZEL İŞLEM" veya özel niteliğini belirten durumu (vadesi, tipi, vb.) yazılarak ilan edilir.

Madde 9-Yetki Devri

Borsa Yönetim Kurulu, Borsa yerinde olan ancak salon işlemi olmayan bazı ürünler ile borsa salonlarında işlem gören maddelerin fiyatlarının tespit görevini dilerse, üyeleri arasından seçeceği **"Referans Fiyatı Tespit Heyeti"** ve "**Salon Referans Fiyatları Tespit Heyeti**"lerine devredebilir. Ancak, fiyatların ilanı konusundaki yetkisini devredemez. Bu heyetlerin çalışma usul ve esaslarını Yönetim Kurulu belirler ve bu heyetin denetiminden de sorumludur.

Madde 10-Salonda Görevli Borsa Personeli

Borsa salon işlemleri ve fiyat tespit sürecinde Genel Sekreter tarafından görevlendirilen Borsa personeli kayıt ve tescil takip görevini yerine getirir.

Borsa salonlarında, ön mutabakatlar ve işlemler sonucu oluşan ve “Salon Referans Fiyatları Tespit Heyeti”nce tespit edilen “Salon Referans Fiyatları” ve yine “Referans Fiyat Tespit Heyet”lerince tespit edilen “Referans Fiyatları” Yönetim Kurulu’nca onaylanan şablon ve içeriğe uygun olarak ilan edilir.

Madde 11-Fiyat İlanında Muhalefet

Tespit edilen Referans Fiyatlarına veya Salon Referans Fiyatlarına muhalif olan heyet üye listeyi imzalayarak, imzasının altına “muhalif” ibaresini kaydetmek ve muhalefet şerhini ayrı bir dilekçe ile Genel Sekreterliğe yazılı olarak iletmek zorundadır. Bilahare, yönetim kurulunca konu üzerinde yapılacak inceleme sonucu alınan karar ilgilisine bildirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Borsada Alım satım Yapanlar

Madde 12- 5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 45’inci maddesine dayanılarak Borsaya dahil maddeler üzerindeki spot piyasa işlemlerinde, borsaya kayıtlı olanların kendileri, borsaya kayıtlı olmayan üretici ve imalatçılarla aracılardan (borsa komisyoncusu, borsa ajanı ve borsa simsarı ile bunların aracılık faaliyetlerini yürütmek amacıyla kurdukları tüzel

kişiliğe sahip şirketlerden) başkalarının borsada işlem ve faaliyette bulunmaları yasaktır.

İzmir Ticaret Borsası’na kayıtlı olmayan gerçek ve tüzel kişi tacirler, ancak aracı (borsa komisyoncusu, borsa ajanı veya borsa simsarı) vasıtası ile borsa salonlarında faaliyet gösterebilirler.

Borsa komisyoncusu; kendi adına ve başkasının hesabına borsada alım satım yapan kişilerdir. Kendi adına işlem yapma yetkileri bulunduğundan, borsa alım satım salonlarında ve korbeyinde, hesabına mal aldığı ya da sattığı tacirin adını veya unvanını açıklamak zorunda değildirler. Ancak, borsa komisyoncusu olarak mal aldığı veya sattığı için, borsa tescil beyannamesinde; hesabına mal aldığı veya sattığı tacirin adını veya unvanını, kendi isminin altında yer vermek zorundadır.

Borsa ajanı; başkası adına ve hesabına, vekil sıfatıyla hareket eden kişilerdir. Ajanlar, başkaları adına ve hesabına hareket edebilmeleri için, adına ve hesabına hareket edeceği kimselerden noter onaylı vekaletname almış olmaları gerekmektedir.

Borsa simsarı; Borsadaki alım satımlarda yalnız aracılık yapan kişilerdir. Diğer bir ifadeyle: Borsa üyesi gerçek ve tüzel kişi tacirleri veya onların ajanlarını, ya da borsa komisyoncularını bir alım satım işleminde karşı karşıya getirerek aracılık hizmeti veren unsurlardır.

Borsaya kayıtlı olmayan üretici ve imalatçılar, ürettikleri veya işledikleri ürünleri aracı kullanmaksızın kendi nam ve hesaplarına İzmir Ticaret Borsası’nda satabilirler. Ancak, üretici veya imalatçı olduklarını ve ürettikleri veya işledikleri ürün miktarını borsa idaresine belgelerle tevsik etmek zorundadırlar.

Borsada alım satım yapan aracılar, defter tutma, ibraz ve tescil sorumluluğu taşımaktadır. Borsa aracısı olarak faaliyet gösteren gerçek kişiler, borsalarca yaptırılan her sayfası numaralı ve mühürlü bir defter tutar. Bu deftere, yaptıkları işlere ilişkin beyannamelerin ve aldıkları ücreti gösteren belgelerin numara ve tarihini yazarlar. Defterler fiziki defter dışında aynı bilgileri içerecek elektronik kayıt (yazılım) ile de tutulabilir. Borsalar, bu defterleri ve ilgili fatura, koçan ve diğer belgeleri her zaman inceleyebilir. Borsa aracıları, bunları görevli personele göstermek ve bu personelin yazılı ve sözlü sorularını yanıtlamak zorundadır.

Alım Satım Gün Ve Saati

Madde 13- Borsa salonunun ve Borsa yeri olarak kabul edilen yerlerin alım satıma açık olduğu günleri ve bu günlerde yapılacak işlemlerin başlangıç ve bitiş saatlerini Yönetim Kurulu belirler. Borsa işlemlerinin açılış ve kapanış saatleri mevsimlere göre ve gerektiğinde Borsa yönetim kurulunca her zaman değiştirilebilir. Bu tür değişiklikler uygun görülecek araçlarla ve ortamlarda ilgililere duyurulur.

Alıcı ve Satıcının Buluşması ve Fiyat Keşfi

Madde 14- Borsa salonunda ve Borsa yeri olarak kabul edilen yerlerdeki alım satımda alıcı ve satıcının buluşması veya fiyatta anlaşma (fiyat keşfi) bakımından temel olarak Karşılıklı Anlaşma (pazarlık) usulü kullanılır.

Karşılıklı Anlaşma (Pazarlık) usulünde alıcı ve satıcılar aynı ortamda bulunan diğer alıcı ve satıcıların da duyabileceği veya talep ettiğinde öğrenebileceği şekilde açık ve aleni olarak alacakları veya satacakları ürünün niteliği, miktarı ve fiyatı hakkında bilgi verirler. Ürün niteliği hakkında şifahi bilgi vererek, numunesini göstererek ve/veya ilave destekleyici belgelerle (laboratuvar sonuçları, üretim belgeleri, vb.) izah edilir. Karşılıklı görüşme, anlaşma ve pazarlık neticesinde alıcı ve satıcı ürün niteliği, miktarı (net miktar teslimde belli olur), fiyatı, ödeme şekli, vadesi, teslim ve tesellüm şartlarında anlaşırlar. Karşılıklı anlaşma ile yapılacak alım satımlarda taraflar anlaşmayı bizzat yapabilecekleri gibi, komisyoncu, ajan veya simsarlar aracılığı ile de yapabilirler.

Satıcının talebi ile veya bazı birlik, kooperatif ve idarelerce talep edilmesi halinde bazı maddelerin açık arttırma (müzayede) şeklinde satışı da yapılabilir. Bunun yanında, Borsa işlem salonunda alım veya satım yapmak isteyen Arttırma, Eksiltme ve İhale Kanununa tabi daire ve müesseseler, anılan kanun hükümleri dahilinde muamele yapabilirler. Bu şekilde bir satış yapmak

isteyen kuruluş, ilgili talebini Borsaya iletir. Borsa idaresince uygun görülen talepler için açık arttırma gün ve saati salonda ilan edilir. Açık arttırma ile satış, ilgili kuruluş tarafından yapılır. Bu süreç, görevli Borsa personeli gözetiminde gerçekleştirilir.

Vadesine ve Fiyatına Göre Alım Satım Usulleri

Madde 15- Borsadaki alım satımlar, malın vadesi, fiyatı ve bunlara bağlı olarak teslim ve tesellüm ile bedelin tediyesi şartları bakımından;

a- Hazır işlemler,

b- Alivre alım satım işlemleri,

c- Vadeli alım satım işlemleri,

olmak üzere üç çeşit işlem yapılır

a-**Hazır İşlemler**- Hazır işlemler, hazır mal üzerine bedelin peşin tediye edilmesi suretiyle yapılan alım satımlardır. Hazır işlemler iki şekilde olur:

a- Sözleşmenin yapıldığı gün malın teslim, tesellüm ve bedelin tediyesini gerektiren alım satımlar.

b- Sözleşmenin yapıldığı günü takip eden gün akşamına kadar malın teslim ve tesellümü ile bedelin tediyesini gerektiren alım satımlar.

b-Alivre Alım Satım İşlemleri -Bu tür alım satımlar, Borsaca hazırlanan ve Birlikçe onaylanan tip sözleşmelere dayanır.

Alivre alım satım; satıcının satılan ürünü veya mevzuata uygun olarak ürünü temsilen çıkarılan senetleri belli bir vade sonunda devir veya teslim etmeyi, alıcının ise ürün bedelini belli bir vade sonunda ödemeyi taahhüt ettiği alım satımlardır.

c-Vadeli Alım Satım İşlemleri-Bu tür alım satımlar, borsaca hazırlanan ve Birlikçe onaylanan tip sözleşmelere dayanır.Vadeli alım satım; satıcının satılan ürünü veya mevzuata uygun olarak ürünü temsilen çıkarılan senetleri devir ve teslim ettiği, ancak alıcının, devir veya teslim aldığı ürüne ilişkin bedeli belli bir vade sonunda ödemeyi taahhüt ettiği alım satımlardır.

Sembolik Fiyattan İşlemler

Madde 16 Genellikle sezon başlangıçlarında yapılan sembolik fiyattan alımlar (satışlar), üretici veya yetiştiriciyi, daha üstün kalitede veya daha erken ürün yetiştirmeye teşvik etmek gayesiyle özel bir tarzda ve yöntemle yapılan ve gün fiyatı dışında tutulan işlemlerdir. Borsa bununla ilgili ayrı bir yönetmelik ile süreci yürütür.

Malın Sunumuna Göre Alım Satım Şekilleri

Madde 17- Borsa işlem salonlarında, satışa sunulan malın temsili ve niteliklerinin belirlenmesi bakımından;

a- Numune üzerine,

b-Tip ve nitelik belirlemek suretiyle,

c-Beğenmek şartıyla alım satım

olmak üzere üç çeşit işlem yapılır.

Borsa işlem salonlarında alınıp satılması zorunlu olan maddeler, yukarıda belirtilen alım satım şekillerinden herhangi biri ile işlem görebilir.

a-Numune Üzerine Yapılan Alım Satımlar-Numune üzerine yapılacak alım satımlar, aşağıda yazılı süreç dahilinde gerçekleştirilir:

Numune tutulması (alınması) : Numune, satış usulü ne olursa olsun, satıcı veya görevlendireceği kimse tarafından malın niteliğini temsil edecek şekilde alınır ve Borsa işlem salonuna satıcı tarafından getirilir. Borsa numune getirilmesinde yardımcı olacak bir rol üstleniyorsa (Borsa tarafından tutulacak bir araçla getirmek gibi) gelen numunelerin kaydını tutabilir. Kimden geldiğini ve kime getirildiğini kayıt altına alabilir.

Numune miktarı: Numune miktarları, maddelere göre, esas partinin nitelikleri hususunda ilk görüşte fikir verebilecek asgari miktarda olmalıdır. Numune miktarlarının yeterliliğine satıcı ve alıcı karar verir.

Numune temsil sorumluluğu: Numunenin esas partiyi ve malı temsil etmesi satıcının sorumluluğundadır. Numune yanında malın niteliğini destekleyici belgeler (laboratuvar sonucu, üretim belgesi, vb.) sunulabilir. Bu belgelerin de gerçekliği ve geçerliliği satıcının sorumluluğundadır. Satıcı tarafından getirilen numuneye şahit numune denir. Şahit numune anlaşmanın sağlanması sonrasında hem alıcı hem de satıcıyı bağlar. Numune Borsa kontrolünde alınmadığı ve kontrol edilmediği için Borsayı bağlamaz.

Numunenin alıcıya teslimi: Numune, alıcı ve satıcı tarafından sözlü anlaşmanın tesis edilmesi ile beraber satıcı tarafından alıcıya teslim edilir. Numunenin alıcı tarafından esas mal ile kontrol edilmesine kadar numunenin muhafazasından alıcı sorumludur.

Numunenin Kontrolü: Numune üzerinden yapılan alım satımlarda, satışa sunulan malın numuneye uyup uymadığının kontrolü şartını taraflar baştan kabul ederler. Numunenin mala uyup uymadığının kontrolü satıcı deposunda yapılacak ise özel bir koşul olmaması durumunda, alıcı, satıcı depoda malın tamamını görerek maldan tekrar örnek numune alır ve elindeki şahit numune(ler) ile karşılaştırır. Alıcı, numune mala uygun ise, en geç ertesi işgünü Borsa seans açılış saatine kadar cevap

vermekle yükümlüdür. Cevap vermemesi halinde, satıcı malı verip vermemekte serbest kalır. Cevap olumlu ise sözleşme yapılmış olur. Numunenin mala uyup uymadığının kontrolü alıcı deposunda yapılacak ise mal alıcı deposuna ulaşınca maldan tekrar numune alınır. Numuneler şahit numune ile karşılaştırılır. Numune, mala uygun ise mal kabul olur ve akit tamamlanmış olur.

Numune alınma usulü, numune asgari miktarı, numunenin malı temsil etmesi ve numune kontrolü Borsa teamül ve geleneklerine göre yapılır.

b-Tip Veya Nitelik Belirlemek Suretiyle Yapılan Alım Satımlar -Borsa işlem salonlarında tip veya nitelik belirlemek suretiyle yapılacak alım satımlarda, karşılıklı anlaşma (pazarlık) veya açık arttırma usulleri uygulanır. Bu alım satımda taraflar bir numune üzerinden değil satıcının beyan ettiği ve Borsanın tayin ettiği tip ve tarafların anlaştığı nitelik, miktar ve fiyat üzerinden anlaşmaya varırlar.

c-Beğenmek Kaydı İle Yapılan Alım Satımlar- Beğenmek kaydıyla pamuk alım satımları, sadece borsa pamuk salonunda ve seans saatinde korbeyde yapılabilir. Beğenmek kaydı ile pamuk alım satımı, her tip ve özelliğe sahip pamukta uygulanabilir. Pamuğun özellikleri baz alınarak beğenmek kaydıyla yapılan pamuk alım satımlarında, tarafların kabul ettiği pamuk analiz laboratuvarında tespit edilen değerler, alıcı ve satıcı tarafları bağlar. Borsanın laboratuvarının veya Borsanın işaret ettiği pamuk analiz laboratuvarının sonuçları taraflar için bağlayıcıdır.

Alım Satımın Nihayetlenmesi

Madde 18- Her ne şekilde olursa olsun alım satım işleminde taraflarca anlaşmaya varılmasından sonra anlaşılan işlem Borsa görevlisine iletilerek salon işlem tahtasına (elektronik tabloya) yazdırılır. Bu aşamadan sonra malın teslim tesellüm ve tediye süreçleri başlar. Numune olması durumunda, numune alıcı firmaya teslim edilir. Bilahare malın tamamı alıcı deposuna geldiğinde (veya anlaşmaya göre satıcı deposunda) şahit numune ile karşılaştırılır, numune ile malın tamamı kalite ve nitelik olarak birbirini tutuyorsa ve gerek duyulursa gerekli analizler yapıldıktan sonra mal kabul edilir ve teslim alınır.

Tip veya nitelik belirlemek suretiyle işlem yapılması halinde ise malın alıcı tarafından tesellümünde anlaşılan tip ve niteliğe uygunluğu alıcı tarafından tarafların daha önce anlaşmış oldukları yöntemle kontrol edilir.

Teslim tesellüm anında malın net kilosu belirlenir. Yapılan alım satım işleminin irsaliye ve faturası bu aşamadan sonra daha önce salonda ön işlemde açıklanan fiyat ve nitelik ile nihai olarak ölçülen net kiloya göre kesilir. Bu işlemlere alım satımın nihayetlenmesi denir. Nihayetlenen işlem, yasal süresi olan 30 gün içinde tescil beyannamesi düzenlenerek, Borsaya tescil ettirilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Teslim, Tesellüm ve Tediye

Teslim ve tesellüm miktarı

Madde 19- Alım satımlarda satılan ürün miktarının sözleşmede açıkça belirtilmesi ve bunun aynen teslim ve tesellüm edilmesi şarttır. Ancak haklı sebeplerle satıcı, sözleşmede açıkça belirtilen miktardan %2 eksik veya fazla teslimatta bulunabilir. Alıcı, bunu kabul etmek zorundadır. Taksitli satışlarda satıcı, %2 eksik veya fazla teslim edebilme hakkını, her taksit için ayrı ve o takside isabet eden oran dahilinde kullanabilir. Sözleşmede en fazla ve en az miktarların tespiti suretiyle yapılan satışlarda, satıcı en az miktarı teslim etmek, alıcı da en fazla miktarı tesellüm etmek zorundadır. Bu gibi satışlarda yukarıdaki %2 tolerans kabul olunmaz. Tahminen (takriben) kaydı ile yapılan satışlarda tahmini (takribi) olarak bildirilen miktardan %5 eksik veya fazla teslimat yapılabilir. Alıcı, bunu kabul etmek zorundadır.

Teslim ve tesellüm süresi

Madde 20- Teslim ve tesellüm süreleri alım satım şekillerine göre değişmektedir.

a-Hazır alım satımlarda ürün, alım satım akdinin yapıldığı gün saat 16.00'dan itibaren 48 saat zarfında teslim veya tesellüm edilmelidir. Aksi takdirde taraflar bu sürenin sona ermesinden itibaren 48 saat zarfında noterlik yolu ile veya taahhütlü mektupla karşı tarafa bir ihtarname göndererek bir günden az, beş günden fazla olmamak koşuluyla uygun bir ek süre vermeli ve bu ek süre zarfında malın teslim veya tesellümünü istemelidirler. Ürün bu ek süre zarfında teslim veya tesellüm edilmediği takdirde taraflar, ek süreyi izleyen ilk iş günü içinde ürünü o günkü borsa fiyatı ile satmaya veya satın almaya ve bu muameleden doğacak her türlü zarar ve ziyanı veya alım satımı yapılmadığı halde mevcut fiyat farkını karşı taraftan istemeye hak kazanırlar.

b-Gün belirtilmesi suretiyle yapılan vadeli alım satımlarda, ürün ilgili günde teslim veya tesellüm edilmelidir. Aksi takdirde taraflar, vade günü saat: 16.00'dan itibaren 48 saat zarfında noterlik yolu ile veya taahhütlü mektupla karşı tarafa bir ihtarname göndererek, bir günden az, beş günden fazla olmamak koşuluyla uygun bir ek süre vermeli ve bu ek süre zarfında malın teslim veya tesellümünü istemelidirler. Bu ek süre zarfında mal teslim veya tesellüm edilmediği takdirde taraflar, alım satıma konu olan ürünü ek süreyi izleyen ilk iş günü içinde o günkü borsa fiyatı ile satmaya veya satın almaya ve bu muameleden doğacak her türlü zarar ve ziyanı veya alım satım yapılmadığı halde mevcut fiyat farkını karşı taraftan istemeye hak kazanırlar.

c-Gün belirtilmeksizin yapılan vadeli alım satımlarda satıcı, ayın son günü saat: 16.00'ya kadar malı teslime hazır olduğunu noterlik yoluyla veya taahhütlü mektupla alıcıya bildirmelidir. Alıcı, satıcının bu tebliğinden itibaren 48 saat zarfında malı

tesellüm etmek zorundadır. Aksi takdirde satıcı, alım satıma konu olan malı, tesellüm süresini izleyen ilk iş günü içinde o günkü borsa fiyatı ile satmaya ve bu muameleden doğacak her türlü zarar ve ziyanı veya satış yapılmadığı halde mevcut fiyat farkını alıcıdan istemeye hak kazanır.

Ayın son günü saat 16.00'dan itibaren opsiyon alıcıya geçer. Alıcı, opsiyonun kendisine geçtiği andan itibaren 48 saat zarfında noterlik yoluyla veya taahhütlü mektupla satıcıya bir ihtarname göndererek bir günden az, beş günden fazla olmamak koşuluyla uygun bir ek süre vermeli ve bu ek süre zarfında malın teslimini istemelidir. Bu ek süre zarfında mal teslim edilmediği takdirde, alıcı alım satıma konu olan malı, ek süreyi izleyen ilk iş gününde o günkü borsa fiyatı ile satın almaya ve bu muameleden doğacak her türlü zarar ve ziyanı veya malı satın almadığı halde mevcut fiyat farkını karşı taraftan istemeye hak kazanır.

İhtarname müddetleri zarfında ihtarname çekmeyen taraflar, vadeli muamelelerde vade gününe, hazır muamelelerde, teslim için kabul edilen 48 saatlik ek süreyi izleyen ilk iş gününe nazaran fiyat farkı isteyebilirler.

Ayın haftaları belirtilmek suretiyle yapılan alım satımlarda taraflar yukarıdaki (c) fıkrası hükümleri gereğince hareket etmek zorundadırlar.

Birinci hafta, ayın 1-8, ikinci hafta 9-15, üçüncü hafta 16-23 ve dördüncü hafta 24-31 günlerini ve ayın başı 1-10, ortası 10-20, sonu 20-31 günlerini içine alır.

Ayın veya haftanın son günü pazar veya resmi tatil gününe tesadüf ediyorsa, bu tatil gününü takip eden ilk iş günü ayın veya haftanın son günü sayılır.

Teslim ve tesellüme başlamak, teslim ve tesellüm demektir. Ve kesintiye uğramadan devam eder.

Teslim ve Tesellüm Yeri

Madde 21- Teslim ve tesellüm yerinin alım satım beyannamesinde açıkça belirtilmesi zorunludur.

Teslim ve tesellüm yeri için kısaca aşağıdaki deyimler kullanıldığı takdirde, bunlar aşağıda açıklanan anlamda kullanılmış sayılır. Aşağıdaki tarifler dışındaki teslim tesellüm yerleri de beyannamede belirtilmek kaydıyla kullanılabilir.

a- Alıcı deposu araçlarda teslim : Alıcının deposu veya fabrikası önüne gelmiş araç üstünde teslim demektir. Malı, araçtan indirme masrafları alıcıya aittir.

b- Alıcı deposunda teslim : Alıcının deposu veya fabrikasının içinde teslim demektir. Malı araçtan depoya nakletme masrafları satıcıya aittir.

c- Satıcı deposu araçlarda teslim : Satıcının deposu veya fabrikası önüne gelmiş araç üstünde teslim demektir. Malı depodan araca yükleme masrafları satıcıya aittir.

d- Satıcı deposunda teslim : Satıcının deposunun veya fabrikasının içinde, teslim demektir. Malı depodan araca yükleme masrafları alıcıya aittir.

Tediye

Madde 22- Tediye koşullarının alım satım beyannamesinde açıkça belirtilmesi zorunludur. Aksi kararlaştırılmış olmadıkça;

a- Mal bedeli, malın alıcıya usulü dairesinde teslimini müteakip derhal tediye olunur. Aksi takdirde, alıcı, tediyedeki gecikmesinden meydana gelen satıcının her türlü zararını karşılamakla yükümlüdür.

b- Analize tabi malın alım satımında, alıcı, analiz sonucunu bekleyerek, mal bedelinin % 10'unu tutabilir. Bekletilen bu tutar, analiz sonucuna kadar ödenmez.

c- Taksitli satışlarda herhangi bir taksitin gününde ödenmemesi halinde mal bedelinin tamamı hiçbir ihtar ve ihbara gerek olmaksızın muaccel olur.

d- Satıcı, her türlü alım satımlarda mal bedeline karşılık alıcıdan bir garanti isteyebilir. Alıcı, 48 saat zarfında bu garantiyi vermeye mecburdur. Aksi takdirde, satıcı, malı teslim etmeyebilir.

İşlem İptali (Anule)

Madde 23- Tescil edilmiş olan alım satımların tarafların yazılı başvurusu ile geçersiz kılınması yani işlemin iptal edilmesine "Anule" denir. Tescil edilmiş bulunan alım satımlar tarafların yazılı ortak müracaatları ile iptal (anule) edilebilir. Bunun yanında, hakem heyeti veya mahkeme kararı gereğince de yapılan işlem anule edilebilir. Hakem heyeti veya mahkeme kararı ile işlem iptal edildiği takdirde, bu muamelelere ait ödenmiş olan tescil ücretleri iade edilmez. Tahakkuk ettirilmiş Borsa alacakları tahsil olunur.

Tescil İptali

Madde 24- Borsaya tescil ettirilmiş alım satım beyannameleri tarafların ortak yazılı müracaatları üzerine yönetim kurulu kararıyla iptal edilebilir. Tescil iptal süreci Ticaret Borsalarına Tabi Maddeler ve Bu Maddelerin Alım veya Satımlarının Tescili Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre gerçekleştirilir.

Borsa Denetimi

Madde 25- Borsa Yerindeki işlemler, bu yönetmelik hükümlerine uygun olarak, Salonda görevli Borsa Personeli ve Borsa Yönetim Kurulu'nca yönetim kurulu kararı ile görevlendirilen, Referans Fiyat Tespit Heyeti, Salon Referans Fiyat Tespit Heyeti

ve Salon İdare Komitesince yürütülür. Denetim fonksiyonu bu yönetmelik ve ilgili diğer mevzuat hükümlerine göre Yönetim Kurulu, ilgili personel ve ilgili heyetler tarafından yerine getirilir. Salonlarda görevli Borsa personeli temelde işlemlerin kayda alınması, tescil takibi ve gözetimi yapar.

Yönetim Kurulu gerekli gördüğü durumlarda ve sürelerde salonlara ilave denetçi görevlendirebilir. Denetçi, bir Borsa çalışanı olabileceği gibi Borsa tarafından dışarıdan hizmet alımı ile görevlendirilebilir. Denetçinin görevi, işlem tarafları, anlaşmalar, mal ve fiyat ile ilgili konularda işlem anında ve işlem sonrasında denetleme yapmaktır. Alım satım tarafları, Borsa personeli ve denetçisinin istediği bilgileri sağlamakla yükümlüdür. Borsa personeli ve/veya denetçisi tarafından alıcı ve satıcıların veya bunların temsilcisi olan aracıların Borsa işlemleri ile ilgili kayıtları ve defterleri incelenebilir. Salonda yapılmasına rağmen işlem tahtasına yazdırılmayan veya salonda olmamasına rağmen işlem tahtasına yazdırılmaya çalışılan işlemler için ilgili taraflar uyarılır. Uyarılara uymayanlar bu yönetmeliğin Cezai Hükümler ile ilgili başlığındaki esaslara göre cezalandırılır.

Borsa işlem salonlarındaki işlem şeffaflığı, aleniyet ve derinliğin sağlanması için Yönetim Kurulu bu yönetmelikte ve genel mevzuat hükümleri ile çelişmeyen ilave önlemler alabilir, teşvik ve denetim imkanları sağlayabilir.

Anlaşmazlıklar

Madde 26- Numune ile veya nitelikleri belirtilmek suretiyle yapılan alım satımlarda, malın kalitesi hususunda anlaşmazlık ortaya çıktığı takdirde, borsa bilirkişilerince alınacak numuneler incelendikten sonra iki tarafın huzurunda mühürlenerek ve daha sonra bir rapora bağlanarak, borsa hakem heyetine sunulmak üzere borsaya bırakılır. Taraflar olası anlaşmazlıkların çözümü için tescil esnasında tescil beyannamesinde mahkeme veya borsa hakem yolunu seçebilirler. Bu seçimin beyannamede belirtilmesi zorunludur.

Cezai Hükümler

Madde 27- Bu yönetmelik hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında 5174 Sayılı Kanun'un 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92 ve 93'üncü maddeleri ile Oda ve Borsa Üyelerine Verilecek Disiplin ve Para Cezaları İle Disiplin Kurulu ve Yüksek Disiplin Kurulu Hakkında Yönetmelik ve Ticaret Borsalarında Alım Satım Yapan Aracılar Hakkında Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

Madde 28- Borsa Meclisinin 28.11.2005 tarih ve 10 sayılı toplantısında kabul edilerek, aynı tarih itibariyle yürürlüğe giren İzmir Ticaret Borsası Alım Satım Özel Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Kabul ve yürürlük

Madde 29- Borsa meclisinin 26.09.2018 tarih ve 7 sayılı toplantısında kabul edilen bu yönetmelik, meclisin kabulü tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 30 - Bu yönetmelik hükümlerini İzmir Ticaret Borsası Yönetim Kurulu yürütür.

Yönetmeliğin Kabul Edildiği Meclis Toplantısının	
Tarihi	26.09.2018
Sayısı	7